

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 45.771/1
VAN 15 JANUARI 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 24 december 2008 door de Minister van Sociale Zaken verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van amendement bij een ontwerp van wet houdende niet-dringende diverse bepalingen, heeft het volgende advies gegeven:

1. Het om advies voorgelegde amendement strekt er volgens de verantwoording toe om een materiële vergissing weg te werken in artikel 75 van de programmawet van 22 december 2008.

Aangezien de betrokken programmawet ondertussen is tot stand gekomen, zal het ontwerp moeten worden ingediend in de vorm van een ontwerp van wet tot wijziging van artikel 75 van de programmawet van 22 december 2008 en derhalve niet onder de vorm van een ontwerp van amendement. Het opschrift van het ontwerp van wet dient dan te vermelden dat het om een wijziging van de programmawet van 22 december 2008 gaat, terwijl het ontwerp van wet moet aanvangen met een nieuw artikel 1, luidende: "Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet".

2. Het ontwerp dient overeenkomstig artikel 15 van de wet van 25 april 1963 betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale voorzorg, om advies te worden voorgelegd aan hetzij de Nationale Arbeidsraad, hetzij het beheerscomité van de betrokken openbare instellingen. Uit de aan de Raad van State toegezonden documenten blijkt niet dat dergelijke adviezen zijn ingewonnen, noch dat terzake een beroep wordt gedaan op het spoedeisende karakter van de betrokken aangelegenheid om dergelijke adviezen niet in te winnen.

3. Artikel 2 van het ontwerp, zoals het om advies is voorgelegd, bepaalt dat de ontworpen wijziging uitwerking heeft met ingang van 1 januari 2009, dit is met terugwerkende kracht.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof kan de terugwerkende kracht van een wet enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang, zoals de goede werking of de continuïteit van de openbare dienst. Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht van de wet tot gevolg heeft dat de afloop van één of meer gerechtelijke procedures in een welbepaalde zin wordt beïnvloed of dat rechtscolleges worden verhinderd om zich uit te spreken, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor dergelijk optreden van de wetgever, dat ten nadele van een categorie van burgers afbreuk doet aan de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden ¹.

(1) Zie bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof, nr. 55/2006 van 19 april 2006.

Gelet op de draagwijdte van de ontworpen wijziging valt niet bij voorbaat uit te sluiten dat de retroactiviteit ervan invloed kan hebben op de afloop van aan de gang zijnde gerechtelijke procedures. Daarenboven is het rechtzetten van een materiële vergissing op zich niet onontbeerlijk, laat staan dat het een uitzonderlijke omstandigheid uitmaakt die de terugwerkende kracht kan verantwoorden. Behoudens indien een in het licht van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof aanvaardbare verantwoording voor de retroactieve inwerkingtreding van de ontworpen regeling kan worden geboden, moet daarvan worden afgezien.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX,	assessoren van de
	M. TISON,	afdeling wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. D. VAN EECKHOUTTE, adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

M. VERSCHRAEGHEN

M. VAN DAMME

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 45.771/1
DU 15 JANVIER 2009

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par la Ministre des Affaires sociales, le 24 décembre 2008, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet d'amendement sur un projet de loi "portant dispositions diverses non urgentes", a donné l'avis suivant:

1. Selon sa justification, l'amendement soumis pour avis entend supprimer une erreur matérielle à l'article 75 de la loi-programme du 22 décembre 2008.

Dès lors que la loi-programme concernée a entre-temps été adoptée, le projet devra être déposé sous la forme d'un projet de loi modifiant l'article 75 de la loi-programme du 22 décembre 2008 et donc pas sous la forme d'un projet d'amendement. L'intitulé du projet de loi devra alors mentionner qu'il s'agit d'une modification de la loi-programme du 22 décembre 2008 et le projet de loi devra commencer par un article 1er, nouveau, rédigé comme suit: "La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution".

2. Conformément à l'article 15 de la loi du 25 avril 1963 relative à la gestion des organismes d'intérêt public de sécurité sociale et de prévoyance sociale, le projet doit être soumis à l'avis, soit du Conseil national du travail, soit du comité de gestion des établissements publics concernés. Il ne ressort pas des documents envoyés au Conseil d'État que pareils avis aient été recueillis, ni que l'on ait invoqué l'urgence de la matière concernée pour s'en dispenser.

3. L'article 2 du projet, tel qu'il a été soumis pour avis, dispose que la modification en projet produit ses effets le 1er janvier 2009, soit avec effet rétroactif.

Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, la rétroactivité d'une loi ne se justifie que si elle est indispensable à la réalisation d'un objectif d'intérêt général, comme le bon fonctionnement ou la continuité du service public. S'il s'avère en outre que la rétroactivité de la loi a pour effet que l'issue de l'une ou l'autre procédure judiciaire est influencée dans un sens déterminé ou que les juridictions sont empêchées de se prononcer, la nature du principe en cause exige que des circonstances exceptionnelles ou des motifs impérieux d'intérêt général justifient l'intervention du législateur, laquelle porte atteinte, au préjudice d'une catégorie de citoyens, aux garanties juridictionnelles offertes à tous ¹.

Vu la portée de la modification en projet, il n'est, a priori, pas exclu que sa rétroactivité puisse influencer sur l'issue de procédures judiciaires en cours. En outre, la rectification d'une erreur matérielle n'est pas indispensable en soi et constitue encore moins une circonstance exceptionnelle pouvant justifier l'effet rétroactif. Il convient donc d'y

(1) Voir, par exemple, Cour constitutionnelle, n/ 55/2006 du 19 avril 2006.

renoncer, à moins qu'une justification admissible à la lumière de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle ne puisse être proposée pour l'entrée en vigueur avec effet rétroactif de la modification en projet.

La chambre était composée de

Messieurs	M. VAN DAMME,	président de chambre,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
	M. RIGAUX,	
	M. TISON,	assesseurs de la section de législation,
Madame	M. VERSCHRAEGHEN,	greffier assumé.

Le rapport a été présenté par M. D. VAN EECKHOUTTE, auditeur adjoint.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

LE GREFFIER,

LE PRÉSIDENT,

M. VERSCHRAEGHEN

M. VAN DAMME